

เทศน์เช้า วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อให้หัวใจมันอ่อนโยนไง หัวใจมัน แข็งกระด้าง เวลาที่เราอ่อนโยน อ่อนโยนนี่เป็นมารยาทสังคม เรามีมารยาทของเรา เราว่าเรา อ่อนโยนของเรา แต่จะอ่อนโยนจะแข็งกระด้างขนาดไหน อวิชาในหัวใจมันไม่ฟังใครหรอก ผู้ ที่ปฏิบัติกลัวตรงนี้มาก หลวงตาท่านบอกนะ ถ้าเจอกิเลส เวลาฉันเข้าอยู่ ผลักออกเลย ไหน กิเลสอยู่ไหน เอามันก่อนๆ เพราะมันทำเจ็บแสบ กิเลสมันทำให้เราเจ็บแสบมากนะ มันทำให้หัวใจ อยู่ในอาณาจักรของมัน

แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์สร้างสมบุญญชการมา มหาศาลๆ ก็เพื่อความเข้มแข็ง คำว่า “บารมี” จิตใจมันคิดแตกต่าง ทางโลกเขาบอกว่าคุณคิดนอก กรอบๆ ถ้าคิดนอกกรอบ คิดนอกกรอบแล้วเอาอะไรมาคิดล่ะ เวลาคิดนอกกรอบ เวลาสนทนา ธรรมกัน ทุกคนมีความรู้ไปหมดแหละ ก็อ้างพุทธพจน์ๆ ใครก็อ้างพุทธพจน์ แต่เวลาประพฤติ ปฏิบัติไป ถ้าเรามีสติจะมีความจริงใจในหัวใจ เวลาเราสนทนาธรรมกัน ชุมมสากัจฉา เอตมมฺกุคล มุตตมํ ให้มันจับตื้นกันไปนะ

เวลาเอ็งมีความเห็นอย่างนั้นก็พระพุทธเจ้าของเอ็ง ถ้าเรามีสติจะความจริงใจในหัวใจก็เป็น พระพุทธเจ้าของเรา ถ้าเป็นพระพุทธเจ้าของเรา สติจะความจริงอันนี้เป็นพระพุทธเจ้าของเรา แต่ จริงๆ แล้วพระพุทธเจ้ามีองค์เดียวเท่านั้นแหละ พระพุทธเจ้ามีหนึ่งเดียว ถ้าใครเข้าสู่อริยสัจมันก็ อันเดียวกันนั่นละ คำว่า “อันเดียวกัน” แต่คนหนึ่งเห็นความจริง อีกคนหนึ่งเห็นความจอมปลอม คนเห็นความจริงๆ ก็เป็นความจริงอยู่วันยังค่ำ ใ้ความจอมปลอม จอมปลอมมันเป็นมารยา สาโดย พอมารยาสาโดย ดูตรรกะ มันอธิบายได้ปากเปือกปากจะ แต่มันไม่เคยได้สัมผัสธรรม อันนั้นเลย มันไม่ได้สัมผัสเลย ถ้าเป็นสมาธิก็เป็นมิชฉาชะ เป็นสมาธิที่กว้างๆ นั่งสัปหงกโงก ง่วงกันก็บอกว่าเป็นสมาธิ ใ้คนที่สมาธิเขานั่งแล้วเขามีความร่มเย็นเป็นสุขของเขา เขานั่ง แล้วเขามีสังขารในหัวใจของเขา เขาบอกว่าอันนั้นมันธรรมดา มันทำแล้วมันทุกข์มันยาก อัน นั้นเป็นอรรถกถาญาณโยค ถ้าเรานั่งหลับอย่างนี้ เออ! อันนี้เป็นสัมมาสมาธิ

นี่ไง ถ้าพระพุทธเจ้าคนละองค์มันคนละองค์อย่างนี้ไง คนละองค์เพราะว่ากิเลสตัดหาความทะยานอยากมันครอบงำหัวใจอันนั้นไง ถ้ากิเลสตัดหาความทะยานอยากมันครอบงำหัวใจอันนั้น “เวลาเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นวัฏชนธรรมแล้วแหละทำไมต้องศึกษา ตั้งแต่เด็กน้อยได้ยินมาตลอดแล้ว นิพพานเป็นเมืองแก้ว นิพพานเป็นความว่าง นิพพานเป็นความสุขความสงบ นิพพาน” จนพูดถึงว่าคนไม่กล้าไปกัน คนไม่ไปนิพพานนะ เพราะว่าเวลาสังคมเขาเสียดสีกัน เขาบอกเขาไม่ไปหรือกนิพพาน มันจืดชืด เขาอยากอยู่กับโลกนี้ เขาจะอยู่ในความสุขอย่างนี้ เขาจะมีความพอใจของเขาอย่างนี้...ไอนั้นมันความเห็นของเขา

แต่เวลาคนประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง เห็นใหม่ วันนีวันพระ วันพระวันโกนเราไปวัดไปวากันนะ ไปวัดไปวาเพราะว่าเราจะไปค้นหาความจริงในใจของเรา เวลาไปวัดไปวัดไปทำไม ไปวัด ตอนนีโรงแรมเขาสร้างสวยกว่าวัดอีก โรงแรมเขาสร้างดีกว่าวัดอีก ก็ไปโรงแรมก็ได้ โรงแรมมีสปา เขาเอาใจด้วย นั่งสมาธิ เขาจะเอาสมาธิยัดใส่อกให้เลย...มันเป็นไปไม่ได้หรือก มันเป็นไปไม่ได้เพราะอะไร เพราะว่ามันเป็นความคิด

เวลาคนเราถ้ามีความโลภ ความโลภแล้วมีความหลง ความหลงนี้เป็นพื้นฐานเลยนะ มันหลงในอะไรนะ เราศึกษาสิ่งใดมาเราก็ลุ่มหลงสิ่งนั้น เพราะเราศึกษามาด้วยสติปัญญาใช้ใหม่ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าๆ เราก็ลุ่มหลงสิ่งนั้น ยังทำสิ่งนั้นไม่ได้เป็นความจริงขึ้นมาใจ แต่ใครมีความเพียร มีความวิริยะ มีความอดุทธะทำสิ่งนั้นขึ้นมาในหัวใจ อันนั้นไม่ใช่ลุ่มหลง อันนั้นเป็นความจริงแล้วความจริงกับความที่เราจินตนาการไว้เราคาดหมายไว้ มันจะเป็นอันเดียวกันไหม ถ้าเป็นอันเดียวกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่พูดไว้ “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม แต่ส่วนใหญ่แล้วมันมีความคาดหมายและดันเดา การคาดหมาย การคาดหมายว่าเราเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ แต่เวลาอธิษฐานบารมี คนที่อธิษฐานเขามีเป้าหมาย คำว่า “เป้าหมาย” ไม่ใช่คาดหมาย เป้าหมายของเรา เรามีเป้าหมายของเราจะไปถึงที่สุดแห่งทุกข์ เพราะเป้าหมายมันสูงสุด สูงสุดคือการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันถึงที่สุดแล้วมันไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แล้วเราไปถึงเป้าหมายนั้น

คนเราไปถึงเป้าหมายนั้นแล้วไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย กับคนที่จะต้องเวียนว่ายตายเกิดไป อารมณ์ความรู้สึกมันจะแตกต่างกันอย่างไร แต่คนถ้าไปถึงเป้าหมายแล้วไม่เกิด ไม่แก่

ไม่เจ็บ ไม่ตาย แล้วไปอยู่อย่างไรละ มันไปอยู่ของมันอย่างนั้น ถ้าไปอยู่ของมันอย่างนั้น นี่วิมุตติ
สุขๆ ใจ สุขเหนือโลกใจ ถ้าเหนือโลกขึ้นมา อธิบายไม่ได้หรอก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า ถ้าอธิบายได้ พุทธวิสัย ปัญญาเลอเลิศขนาดนั้น ท่านเพียงแต่เป็นตัวอย่าง ท่านเทียบเคียงเป็น
ตัวอย่าง แล้วเราก็เอาตัวอย่างนั้นนะ

เวลาใครประพฤติกปฏิบัติขึ้นไปแล้วไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “นิพพานมัน
คืออะไร”

“อายตนะนิพพาน อายตนะนิพพานไปเลย”

อายตนะเป็นนิพพานได้อย่างไร อายตนะก็เป็นอายตนะ อายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กายมัน
เป็นนิพพานได้อย่างไร มันเป็นธาตุ มันเป็นนิพพานไปไม่ได้หรอก แต่ทำไมองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า เวลาเขาไปถามว่าพระอรหันต์อยู่กันได้อย่างไร

ก็อายตนะนิพพาน เพราะจิตมันเป็นธรรมชาติ แต่ในเมื่อมันยังมีสิ่งที่มีอยู่ วิมุตติสุขที่มัน
สิ้นสุดแห่งทุกข์ไปแล้ว แต่คนเราสิ้นสุดแห่งทุกข์ไปแล้วยังมีชีวิตอยู่ใช่ไหม มันก็มีตา หู จมูก
ลิ้น กายใจ เราก็มีตา พระอรหันต์ก็มีตา เราก็มีตา แต่ตาของเรามันตาคิเลส ตาขี้โลก ตาขี้หลง แต่
ตาของพระอรหันต์ อายตนะนิพพาน มันนิพพานที่ในสังขารอันนั้น แต่ท่านยังมีชีวิตอยู่ ท่านมี
คุณธรรมอันนั้นท่านถึงพูดไป เวลาพูดท่านพูดเพื่อความเข้าใจ แต่ไอ้คนไปจับมา พออายตนะ
นิพพานนี้เอาเลย ตา หู จมูก ลิ้น กายเป็นนิพพาน...มันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้หรอก ใน
เมื่อเป็นแร่ธาตุ มันเป็นธาตุ มันเป็นธาตุแล้วมันจะเป็นนิพพานได้อย่างไรละ

แต่ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดอย่างนั้นละ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดอย่างนั้นเพราะจิตใจของท่านเป็นธรรมชาติ จิตใจ
ของท่านเป็นนิพพาน แล้วท่านอยู่ของท่านอย่างนั้น คนที่ภาวนาแล้ว ถ้าพระพุทธรูปองค์เดียวกัน
ก็องค์เดียว องค์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดอย่างนั้นแหละ แต่มันเข้าใจเหมือนกัน
แต่ถ้ามันคนละองค์ มันเข้าใจไม่เหมือนกัน อายตนะนิพพานมันก็เอาเลย “อายตนะนิพพาน
ความรู้สึกเป็นนิพพาน”...นิพพานได้อย่างไรในเมื่อวิชชามันครอบงำอยู่

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดถึงสุปาภิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังมี
เศษส่วน เศษส่วนมันก็ของทิ้ง มันไม่มีค่า ชั้น ๕ เป็นภาระ ภารา หเว ปล่อยกุนฐา ชั้นเป็น

ภาระ เป็นหน้าที่ เป็นหน้าที่เพราะเกิดมามีชีวิต เกิดมามีชีวิตมีคุณค่า ปฏิสนธิจิตปฏิสนธิมาเกิด เป็นเรา พอเกิดเป็นเราขึ้นมา พ่อแม่เลี้ยงดูเติบโตมา โตมีการศึกษามา ศึกษามาแล้วสนใจใน พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนถึงสังขารม สังขารมคืออริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค สิ่งที่เราแสวงหาเราก็คาดหมายเลยนะ “โอ้อโฮ! เป็นคนดี ทำสัมมาอาชีวะ เป็นคนที่สร้าง เป็น รัฐบุรุษทำคุณงามความดีกับโลก โอ้ย! ใหญ่โตมหาศาล”...นั่นละโลกๆ ทั้งนั้นแหละ สัมมาอาชีวะ

สัมมาอาชีวะนะ เวลาหัวใจมันทุกข์มันยาก มันเสวยอารมณ์ มันคิดเรื่องความทุกข์ความ ยาก ถ้าหัวใจมันคิดเรื่องสังขารม สังขารมมันก็เป็นความดี มันเป็นความดี ความดี เราเกิดมาเรา เข้าใจ เข้าใจเรื่องสัจจะ เข้าใจเรื่องชีวิต เราเข้าใจ เข้าใจแล้วก็ตายเปล่า เห็นไหม สิ่ง ที่ สัมมาอาชีวะไง สัมมาอาชีวะถ้ามันเกิดมรรคเกิดผล นั่นละมรรคผลจะมีคุณค่า ถ้ามรรคผลมี คุณค่าขึ้นมา มรรคผลมันเกิดมาจากไหนละ

คนเราทำหน้าที่การงานขึ้นมามันก็มีผลตอบแทนทั้งนั้นแหละ เวลาเราประพฤติปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติจะมีสติ มีคำบริกรรม ผลตอบแทนมันก็คือสัมมาสมาธิ คือสมณะ การปฏิบัติทุก แนวทางที่ว่าจะเป็นสติปัญญา ๔ จะเป็นผู้ที่ใช้ปัญญาขนาดไหน มันลงตรงนี้หมดแหละ มันลง ที่สมณะหมดเลย มันไม่มีหรอก ปัญญามันไม่มีฯ

ถ้ามันจะมีปัญญาขึ้นมา จิตมันสงบแล้ว เวลาจิตสงบนะ ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ถ้าจิตมันสงบแล้วมันเห็นทุกข์ เห็นทุกข์เห็นอย่างไร เห็นทุกข์ เห็นการขยับของใจเป็นทุกข์ เรา เห็นว่าผลของอารมณ์เป็นทุกข์ไ้ เราเห็นความคิดที่มันคิดมาแล้วไง เส่ร้าโศกเสียใจ มีความ กระทบกระเทือนหัวใจแล้วก็ว่าทุกข์ๆ...ไ้ นั่นมันจี้ ก็เลสมันจี้ถ่ายไ้บนหัวใจ

แต่เวลาจิตมันสงบแล้วมันเห็น มันเสวย มันขยับ พอขยับ ขยับก็คือทุกข์ ถ้ามันอยู่ของมัน โดยสังขารมมันก็มีความสุข ขยับก็คือทุกข์ แล้วทุกข์เพราะอะไรละ ทุกข์เพราะสมุทัยไ้ ตัณหา ความทะยานอยากไ้

สมุทัยควรละ ละอย่างไรละ ถ้าละอย่างไร ถ้ามีสติมีปัญญา จิตสงบ มันเห็น มันจับได้ มัน วิปัสสนา นี่มันละด้วยมรรค ถ้าละด้วยมรรคนะ พอละด้วยมรรค ด้วยสัจจะความจริง มันก็เกิด นิโรธ นิโรธคืออะไร? นิโรธคือความเข้าใจทะลุปรุโปร่ง รู้แจ้ง

นี่ไง ถ้ามันมีสติปัญญา มันมีการกระทำขึ้นไป ปัญญามันเกิดตรงนี้ไง แนวทางปฏิบัติทางใดก็แล้วแต่ ผลของมันเป็นสมณะหมด ถ้าสมณะเพราะมันมีสติมีปัญญานะ มันถึงเป็นสัมมา ถ้ามันขาดสติ มันมีแต่ความลุ่มหลง มันมีแต่ความเพ้อเจ้อเพ้อฝัน มันเป็นมิจฉา มิจฉาเพราะความเข้าใจผิดใจ เพราะมันมิจฉาใจ “ว่างๆ โอ๊ย! พระพุทธเจ้าบอกว่าธรรมะเป็นความว่าง”...มิจฉาทั้งนั้นแหละ เพราะอะไร เพราะความว่าง อวกาศมันก็ว่าง ในบ้านที่ไม่มีคนอยู่มันก็ว่าง เพราะอะไร เพราะมันไม่มีจิตใจ ไม่มีธาตุรู้ ไม่มีปฏิสนธิจิตใจ ความว่างอันนั้นเป็นประโยชน์กับใครล่ะ นี่ก็เหมือนกัน “ว่างๆ ว่างๆ” แล้วใครเป็นเจ้าของล่ะ สติเอ็งไปไหน คำบริการมเอ็งไปไหน

ถ้ามีสติปัญญา ว่างๆ อ้าว! ว่าง ฉันก็เป็นคนทำให้ว่าง เออ! สติก็เป็นคนกำหนดนี่ไง อ้าว! แล้วถ้ามันคลายออกมา คลายออกมาก็ทุกข์ใจ แล้วทำอย่างไรให้มันดีขึ้นล่ะ ดีขึ้นก็ต้องทำชำนานูในวสีใจ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุใจ ถ้ามันไม่มีเหตุ เอาผลมาจากไหนล่ะ เราอ่อนวอนขอเอาใจใหม่ เราอ่อนวอนให้มันมาเกิดเองใจใหม่

เรามาทำบุญกุศลเพราะเหตุใด เรามาทำบุญกุศลเพราะเรามีปัญญา เรามีปัญญานะ เราขวนขวายนะ คุณิ เราขวนขวายหาปัจจัยเครื่องอาศัยมา สิ่งในโลกนี้มันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยดำรงชีวิต เราหามาเพื่อเป็นสมบัติของเรา แล้วเรามีสติมีปัญญา เราอยากเสียดละ เสียดละเพื่อชีวิต สละ เห็นไหม ปัจจัย ๔ เป็นเครื่องดำรงชีวิต เสียดละนี้เพื่อดำรงชีวิต ผู้มีศีลได้ใช้ปัจจัยนี้เพื่อดำรงชีวิต ดำรงชีวิตไว้ทำไม เราก็มีชีวิตอยู่ เราก็แสวงหามาเป็นความทุกข์ของเรา แต่เราเสียดละขึ้นมาเพื่ออำนาจวาสนาบารมีของเรา ถ้าเราเสียดละเพื่ออำนาจวาสนาบารมีของเรา นี่เสียดละทาน

ทาน ศีล ภาวนา ถ้าเราเสียดละทาน เราเป็นผู้เสียดละ เราเป็นผู้ที่มีศรัทธภาพ เราเป็นผู้ที่มีสติปัญญาสามารถกระทำได้ เราไม่ใช่คนง่อยเปลี้ยเสียขา ได้สิ่งใดมาก็จะมาสะสมไว้ กอดไว้ให้มันเนาให้มันเสียด ของสมบัตินี้เป็นสมบัติประจำโลก เพราะเรามีสติมีปัญญาสมบัตินี้มันถึงมีคุณค่า มันมีคุณค่า เราเสียดละขึ้นมาเพื่อหัวใจของเรา เราเสียดละขึ้นมาเพื่อความตระหนี่ถี่เหนียว ความตระหนี่ถี่เหนียว จิตใจมันก็ยอมรับความเห็นต่างใจใหม่ จิตใจที่มันยอมรับความเห็นต่าง ใครจะพูดอะไรก็ได้ ใครจะพูดสิ่งใดก็ได้ มันเป็นความเห็นของเขา ถ้าความเห็นของเขาบวกด้วยทฤษฎีมานะของเขา บวกด้วยอวิชาของเขา พระพุทธเจ้าของเอ็งก็องค์หนึ่งใงองค์ก็เลิศค้นหาความทะยานอยากใง องค์ของมารนั่นใง องค์ของพญามารที่มันครอบงำอยู่นั่น

ไง แต่ถ้าพระพุทธรูปของเรา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานใจ เราจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลางหัวใจนี้ไง

เรามีสติมีปัญญา เราทำบุญกุศลแล้วสิ่งนี้เป็นทาน ทาน ศีล ภาวนา สิ่งนี้เป็นอามิสนะ มันเป็นคนประโยชน์กับเรานะ เราเสียสละเป็นสมบัติ ออกจากบ้านมา มีสมบัติพร้อมที่จะเดินทางตลอดเวลา มีสมบัติที่จะเป็นเครื่องอยู่อาศัย เราจะมีความสุขของเรา ถึงเราจะเดินทางเราก็ไม่ทุกข์ยากจนเกินไป

ออกจากบ้านมาตัวเปล่าๆ ออกจากบ้านมาไม่มีสมบัติสิ่งใดเลย จะไปพักที่ไหนก็เป็นคนไร้บ้าน นอนกลางดิน กินกลางทรายเพราะเราไม่ได้ทำสิ่งใดของเรามา ถ้าเราทำของเรามา เรามีที่พักที่อาศัยของเราไปพร้อม

คนโดยพื้นฐานเขาบอกทำบุญกุศลเพื่อไว้อนาคตเขาจะได้มีกินมีใช้ของเขา เขาคิดของเขาอย่างนี้คนก็ไปดูถูก ดูถูกว่า “ภพชาติมันจะมีหรือ ทำไปเองจะได้จริงหรือ”

เขาจะได้จริงหรือไม่ได้จริง เขาได้ทิพย์สมบัติในใจของเขา ใครได้เสียสละ ใครได้ทำของเขาแล้วเขาจะฝึกหัดใจของเขา ทิพย์สมบัติอันนั้น เพราะเป็นเทวดา อินทร์ พรหมเขากินวิญญาณาหาร วิญญาณาหารคือความรู้สึกอันนั้น ความรู้สึกอันนั้นมันฝังกับใจอันนั้นไปเป็นสมบัติของเขา ไม่มีใครสามารถขโมยได้ ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ นั่นเป็นสมบัติของเขา นั่นระดับของท่านไซ้ใหม่ แต่มันต้องเวียนว่ายตายเกิดไซ้ใหม่ เราถึงพยายามมาศึกษาเล่าเรียนของเราเพื่อจะทำสัมมาสมาธิไซ้ใหม่

แม้แต่เรื่องการเสียสละทาน เรามาเสียสละทานกันอย่างนี้ คนเขาเห็นเขาบอกว่า “เออ! พวกนี้ไม่มีปัญญาเนาะ หามาไม่รู้จักกินไม่รู้จักใช้ เอามาเสียสละ” เห็นไหม เขายังคิดไม่เป็นเวลาเราเสียสละของเรา เราเสียสละเพื่อเจตนาของเรา เราเสียสละเพราะมีปัญญา เราไม่ได้เสียสละเพราะโง่ๆ เราไม่ได้เสียสละเพราะว่าเราไม่รู้เรื่องสิ่งใด เราเสียสละเพราะเรามีปัญญาของเรา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา มันจะมีสติมีปัญญา เราจะกำหนดสัมมาสมาธิ

เวลาเราจะกำหนดพุทโธเพื่อดำรงให้จิตมันตั้งมั่น ถ้าจิตมันตั้งมั่นขึ้นมาแล้วปัญญามันเกิดขึ้นมา นั่นอรรถสมบัติ สิ่งทีเวลาเราเสียสละมันเป็นทิพย์ๆ แล้วเกิดปัญญาขึ้นมา ภาวนามยปัญญาเกิดกลางหัวใจ ถ้าทำความสงบของใจเข้ามา เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมา นั่นละถึงจะเป็น

ปัญญาในพระพุทธศาสนา ไม่ใช่สัญญา ไม่ใช่ความจำ ไม่ใช่การค้นคว้าไตร่ตรองอย่างนั้น นั่นเป็นโลกีย์ปัญญา โลกีย์ปัญญาคือเกิดจากจิต โลกีย์ปัญญาเกิดจากภวาสวะ เกิดจากภพ ภพอันนี้มันมีอวิชชาครอบงำมันอยู่ เวลาออกมา อวิชชามันเลยพาใช้ใจ มันเลยเป็นปัญญาของกิเลสใจ

เราพุทโธๆ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ กิเลสมันสงบตัวลง กิเลสสงบตัวลงมันถึงเกิดสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิคือมันแจ่มแจ้งกลางหัวใจ สัมมาสมาธิคือจิตที่มันแจ่มแจ้ง ที่มันปล่อยวาง ที่มันเป็นอิสระ พออิสระ มันไม่มีอวิชชาชักนำ ไม่มีสมุทัยคอยโน้มนำให้มันคิดตามกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก

เวลาเราทำความสงบของใจ เราทำความสงบของเราได้บ้าง มีกำลังได้บ้าง แต่อวิชชาสมุทัยมันยังเจือปนมา มันไปรู้ไปเห็นอะไรมันว่ามันรู้ๆ รู้แล้วถามทุกที รู้แล้วทำไมมันไม่รู้แจ้งล่ะ

มันจะรู้อย่างไรปล่อยวางไว้ก่อน เราปล่อยวางไว้ก่อนนะ รู้สิ่งใดให้ละให้วางไว้ เพราะเรามาทำความสงบระงับ เรามาทำเพื่อกำลัง จะรู้อะไร วาง อย่าอยากรู้ อยากรู้มันมันหลุกปากคอก กิเลสมันเอามาล่อ กิเลสมันเอาความรู้ความเห็นมาล่อ โอ๊ย! พอมันรู้อะไรก็ตื่นตื่นเวลารู้มันมีรสชาติใจ เวลาภาวนามันจะชนลูกชนพอง ถ้าชนลูกชนพองแล้วเราก็อ้อ! “อ้อ! เราแจ่มแจ้ง”

กิเลสหลุกปากคอก กิเลสมันเอามาล่อ มันมาล่อไม่ให้เราเข้าไปลึกลับกว่านี้ ล่อไม่ให้เราเข้าไปสู่สัมมาสมาธิ มันล่อเราไม่ให้เข้าไปสู่ตัวมันใจ เข้าไปสู่ภวาสวะ เข้าไปสู่ภพ สัมมาสมาธิจิตตั้งมั่น จิตตั้งมั่นแล้วจิตฝึกหัด น้อมไปให้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง การเห็นนั้นนะ เพราะกิเลสเป็นนามธรรม กิเลสนี้เป็นนามธรรม ความรู้สึกนี้เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมมันทำอะไรได้ไหม

คูลี นักบริหารเขาจะจัดการอย่างไร เขาต้องมีนโยบายอะไรไหม แล้วเขาใช้คนอื่นทำ กิเลสก็เหมือนกัน มันเป็นนามธรรม มันเกิดดับๆ ในหัวใจ แล้วมันก็อยากได้อยากดี อยากข่มขี้หัวใจ มันก็หลอกๆ หลอกให้ใจมันทำใจ ให้คิดเรื่องนั้น “โอ๊ย! ใอันดี ใอันดี ใอันดี”... ไปแล้ว

อย่าเพิ่งเชื่อ ละวางเพื่อความมั่นคง พอความมั่นคงแล้วถ้าเราไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม สิ่งที่กาย เวทนา จิต ธรรมเป็นเครื่องมือของกิเลส กิเลสอาศัยพวกนี้แสดงตัว อาศัย

พวกนี้ไปหาเหยื่อ อาศัยพวกนี้ไปทำสิ่งที่มันพอใจ แล้วเราวิปัสสนาสิ่งนี้เป็นไตรลักษณ์ กิเลส มันไม่มีเครื่องมือใช้ มันจะเข้าไปทำลายถึงตัวมัน ถ้าเข้าไปทำลายถึงตัวมัน นี่ก็ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตอกย้ำแล้วตอกย้ำอีก ตอกย้ำแล้วตอกย้ำอีก แต่เวลาเราไปศึกษาค้นคว้า พอเราแค่พยับแดค โอ๊ย! เราตื่นตื่น เรารู้ เราเก่ง...รู้ เก่ง ลืมทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าเราพยายามตั้งสติไว้ แล้วค้นคว้าของเราไป ไปข้างหน้าเราจะเห็นเลขนะ อ้อๆๆ ไป อ้อๆๆ ไป นี่ คือผลงานของเรา แล้วทำของเรา เราจะทำใจของเราให้ประเสริฐ

นี่พระพุทธเจ้าองค์เดียวกัน จิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา ใช้ปัญญาไปแล้ว เวลาอริยสัจ จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ อริยสัจเป็นกิริยา เป็นวิธีการเข้าไปสู่สัจจะ เวลาเข้าไปสู่สัจจะ จิตนี้ กลั่นออกมาจากอริยสัจ เราไม่ได้แบกอริยสัจ ไม่ได้แบกมรรคไปอวดใคร ไม่ได้แบกสัมมาสมาธิ ไปอวดใคร เราไม่ได้แบกไปอวดใคร

พอถึงที่สุดแล้วนะ มันทำลายกันแล้วนะ มันกลมกลืนไปหมด มันจะไม่มีสิ่งใดตกค้างใน หัวใจเลย เกิดอุปปธรรม ธรรมะที่เป็นสัจจะที่เป็นความจริง ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่ สัพเพ ธมมา อนตตา อันนี้เป็นอุปปธรรม-อุปปธรรม อุปปธรรมจะคงที่ ในหัวใจของเรา ที่เราแสวงหาเพื่อประโยชน์กับใจดวงนี้ เอวัง